

<https://doi.org/10.36818/2071-4653-2024-1-5>
 УДК 330.34:330.142.211-021.387
 JEL E22, E69, M14, O13

Б. І. Пшик

доктор економічних наук, професор, професор кафедри
 фінансових технологій та консалтингу Львівського
 національного університету імені Івана Франка, м. Львів
 e-mail: pshykb1978@ukr.net
 ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0001-7930-0791>

ФІНАНСОВІ АСПЕКТИ ПОВОЄННОЇ ВІДБУДОВИ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНА НА БАЗІ ВИКОРИСТАННЯ ESG-ПІДХОДІВ

Стаття присвячена обґрунтуванню можливостей і напрямів використання ESG-підходів у фінансуванні проєктів повоєнної відбудови економіки України. Аргументовано роль ESG-підходів як головного маркера здійснення в пошуку джерел фінансування для досягнення цілей сталого розвитку та необхідності інтеграції зазначених підходів в основу стратегій і планів повоєнного відновлення країни. Узагальнено статистичну інформацію щодо прогнозів зростання обсягів ESG-активів у світі та потреб у фінансових ресурсах для повоєнної відбудови в Україні. Для досягнення цілей сталого розвитку та повоєнної відбудови України запропоновано використовувати поєднання різних джерел фінансових ресурсів – державного та приватного фінансування, коштів міжнародних інвесторів, грантової та краудфандингової підтримки, а також формувати й розвивати систему спеціалізованих фондів, в основу функціонування яких повинні бути покладені ESG-підходи. Виокремлено комплекс економічних, організаційних, нормативних, інформаційних, інфраструктурних і кадрових проблем у сфері фінансування проєктів на базі ESG-підходів, а також визначено напрями та заходи щодо подолання цих проблем.

Ключові слова: ESG-активність, ESG-підходи, економіка, інвестиції, повоєнна відбудова, сталий розвиток, фінансові ресурси, фінансування.

Pshyk B. I. FINANCIAL ASPECTS OF THE POST-WAR RECONSTRUCTION OF THE UKRAINIAN ECONOMY BASED ON THE USE OF ESG APPROACHES

The article substantiates the opportunities and directions for the use of ESG approaches in the financing of projects for the post-war reconstruction of the Ukrainian economy. The author emphasizes the role of ESG approaches as the main marker in the search for sources of financing to achieve the goals of sustainable development and the need to integrate these approaches into the basis of strategies and plans for the country's post-war reconstruction. Statistical information on forecasts of the growth of ESG assets in the world and the need for financial resources for post-war reconstruction in Ukraine is summarized. In order to achieve the goals of sustainable development and post-war reconstruction of Ukraine, the article suggests using a combination of various sources of financial resources (state and private funding, funds from international investors, grants, and crowdfunding support), as well as creating and developing a system of specialized funds based on ESG approaches. A set of economic, organizational, regulatory, informational, infrastructural, and personnel problems in financing projects based on ESG approaches is outlined. The article identifies the following directions and measures to overcome them: creation of an effective legislative and regulatory framework in the field of financing ESG projects; development of clear scenarios for the post-war reconstruction of the national economy taking into account ESG approaches; integration of ESG approaches into investment instruments, development projects, and company activities; development of uniform approaches to and standards for the construction and functioning of the ESG reporting system; ensuring transparent and targeted use of funds for the purposes of post-war reconstruction and sustainable development of the economy; creation of attractive conditions and motivational mechanisms for investments in ESG projects; development and implementation of long-term target programs and projects for the recovery and development of key sectors of the economy and human capital development; involvement of professional consultants in order to ensure the integration of ESG approaches in the processes of business development and post-war reconstruction of the national economy; raising the level of financial awareness of economic entities regarding the implementation of ESG approaches in the processes of sustainable financing.

Keywords: ESG activity, ESG approaches, economy, investments, post-war reconstruction, sustainable development, financial resources, financing.

Постановка проблеми. Незважаючи на продовження повномасштабної війни, розпочатої російським агресором проти України, та ведення активних бойових дій в окремих її регіонах, серед наукових і бізнесових кіл як усередині нашої країни, так і поза її межами відбувається обговорення планів відбудови України після перемоги. Адже важливо, щоб Україна після війни змогла відновити свою економіку та закласти міцний фундамент для майбутнього розвитку. Наразі ведеться робота над створенням організаційно-економічних і фінансових

механізмів, спрямованих на вирішення цієї важливої і водночас непрості мети, а також відбувається обґрунтування та оцінювання масштабних проєктів повернення країни до нормального життя.

Одним з головних напрямів досягнення цієї мети може бути інтеграція ESG-підходів у процеси фінансування проєктів повоєнного відновлення та розвитку вітчизняної економіки, що й повинно відбуватися на базі застосування сучасних ресурсо- та енергозощаджувальних технологій, альтернативної сировини, а також формування нових методів

управління та механізмів взаємодії між людьми, які братимуть участь у втіленні цих проєктів. Тому завдяки використанню зазначених підходів українські емітенти й позичальники зможуть укріпити свої позиції на міжнародних ринках капіталу, де ESG-критерії посідають далеко не останнє місце під час прийняття фінансових та інвестиційних рішень.

Аналіз останніх досліджень. Дослідженням проблем удосконалення механізмів фінансування цілей сталого розвитку та ESG-проєктів займалися такі вітчизняні вчені, як Ю. О. Гернего, М. І. Діба, Ю. М. Коваленко, Д. В. Леус, І. О. Макаренко, О. Л. Пластиун, Т. Н. Шкода та інші науковці. Останнім часом у наукових дослідженнях чимало уваги приділено питанням формування джерел фінансування ESG-проєктів, висвітленню зарубіжного досвіду в цій сфері та можливостей його імплементації у вітчизняних умовах, а також переваг у використанні ESG-підходів для підвищення інвестиційної привабливості, зростання вартості капіталу та покращення репутації компанії. Однак залишаються недостатньо обґрунтованими питання інтеграції ESG-критеріїв у фінансування інвестиційних проєктів в умовах воєнного часу, а також процесів якісного відновлення економіки України.

Метою статті є обґрунтування можливостей і напрямів щодо використання ESG-підходів у фінансуванні проєктів повоєнної відбудови економіки України.

Основні результати дослідження. В умовах сьогодення вже тривалий час в абсолютній більшості країн світу спостерігається імплементація ESG-критеріїв у діяльності бізнесових структур та у процесах фінансування інвестиційної діяльності. Пожвавлення ESG-активності компаній розглядається не лише як один із засобів зміцнення конкурентної позиції та покращення інвестиційної привабливості компанії, а також як прогресивна стратегія забезпечення розвитку на тривалу перспективу, яка реалізується в розрізі таких складових:

Е – екологічна (environmental). Містить низку заходів зі скорочення викидів забруднюючих речовин і відходів, недопущення виснаження природних ресурсів, включно з водою, скорочення площі лісів, а також використання відновлюваних ресурсів та їх переробку;

S – соціальна (social). Передбачає забезпечення професійного навчання працівників, зменшення плинності кадрів, охорону здоров'я на підприємстві, наявність «соціального пакету» і культури «нульового травматизму», відмову від використання дитячої праці, гендерну рівність, взаємовідносини із споживачами та місцевими спільнотами;

G – корпоративне управління (governance). Передбачає прозорість розкриття інформації, урахування інтересів усіх акціонерів, відмову від необґрунтовано високих винагород топ-менеджерам і корупційних скандалів, наявність довгострокової стратегії компанії [1, с. 259].

Узгодження різних аспектів у сфері фінансування проєктів зі сталого розвитку в межах цих трьох складових слугує базовим підґрунтям для розроблення і подальшої реалізації політики відповідального інвестування. Водночас з'являються можливості формувати структуру портфеля вкладень з огляду на цінності інвестора та враховувати вплив

різного роду ризиків на основі результатів оцінювання відомостей про ESG-активність компанії. До того ж впровадження принципів ESG у бізнес-процеси є для інвесторів індикатором здатності забезпечити стійкий приріст вартості капіталу та безбукетність інвестицій. Дотримання ESG-принципів під час залучення підприємствами інвестицій у сталий розвиток можуть забезпечити прозорість, до якої прагнуть інвестори, культуру та практику на робочому місці, яких вимагають працівники, і зосередженість на екологічних питаннях, які впливають на поведінку споживачів [2].

За оцінками Bloomberg, для ESG-активів є характерною тенденція до зростання, а обсяг їх до 2025 р. збільшиться до суми більш ніж 53 трлн дол. США, що становитиме понад третину загальної прогнозованої суми активів, які перебувають у довірчому управлінні (на рівні 140,5 трлн дол. США). До того ж найбільш динамічним вважається сегмент ESG ETF-активів, очікуваний обсяг якого у 2025 р. наблизиться до 1 трлн дол. США, тоді як на початок 2022 р. цей показник був зафіксований на рівні 378 млрд дол. США, лівова частка яких (53%) була спрямована на використання відновлюваних джерел енергії та водних ресурсів [3]. А обсяги зелених, соціальних облігацій і облігацій сталого розвитку можуть сягнути у 2025 р. 11 трлн дол. США (у 2020 р. – 2,2 трлн дол. США) [4, с. 53]. Ці прогнози свідчать про важливість ESG-фінансування як сучасного і дієвого інструменту в досягненні цілей сталого розвитку.

Через повномасштабну війну, розпочату росією проти України 24.02.2022 р., перед вітчизняною економікою постали нові виклики, які стосуються не лише відбудови зруйнованої інфраструктури, а також і формування якісно іншої моделі розвитку, що базується на взаємодії інтересів бізнесу, суспільства та охорони довкілля. Тому серед наукових і бізнесових кіл утвердилася думка про неможливість ефективного відновлення національної економіки без паралельного підсилення екологічної, соціальної та управлінської складових, що формує базовий фундамент для ґрунтовних трансформацій в українському суспільстві та подальшому функціонуванні та розвитку бізнесу.

Фінансування повоєнного відновлення національної економіки має базуватися на парадигмі, згідно з якою цілі сталого розвитку можуть бути досягнуті завдяки розкриттю потенціалу всіх можливих фінансових потоків під час фінансування процесів відбудови країни – приватних і державних, національних і міжнародних. Тому для держави й бізнесу головним маркером у пошуку джерел фінансування сталого розвитку є досягнення високих ESG-показників, інтегрованих в основу стратегії і планів повоєнного відновлення. Особливо важливою є інтеграція ESG-принципів у діяльність як великих компаній, так і підприємств малого та середнього бізнесу, оскільки це буде однією з головних передумов залучення фінансування та забезпечення подальшого розвитку в повоєнний період. Подібна інтеграція має відбуватися шляхом чіткого та постійного врахування ESG-критеріїв під час прийняття фінансових та інвестиційних рішень, що втілюватиметься в одночасній реалізації екологічних, соціальних та управлінських аспектів.

За даними «Швидкої оцінки завданої шкоди та потреб на відновлення (RDNA3)» на 31.12.2023 р., для повоєнного відновлення нашої країни впродовж наступного десятиліття потрібно щонайменше 486 млрд дол. США. Зазначена цифра передбачає реалізацію заходів, необхідних для розбудови сучасного, низьковуглецевого, інклюзивного та стійкого до змін клімату майбутнього [5].

А за оцінками уряду України, лише у 2024 р. країні знадобиться близько 15 млрд дол. США для реалізації невідкладних пріоритетних заходів з відбудови та відновлення як на національному, так і на місцевому рівнях, з особливим акцентом на підтримання та мобілізацію приватного сектору, а також на відновлення житла, соціальної інфраструктури та послуг, енергетики та транспорту. Хоча приблизно 5,5 млрд дол. США із цих потреб у фінансуванні вже забезпечені міжнародними партнерами України та з її власного бюджету, приблизно 9,5 млрд дол. США на початок 2024 р. залишалися не підкріплені фінансуванням [5]. Найбільше інвестиційних вкладень потребуватимуть найбільш постраждалі види економічної діяльності (житловий сектор – 17%, транспорт – 13%, торгівля і промисловість – 14%, енергетика – 10%, сільське господарство – 12% загального обсягу), особливо в Донецькій, Харківській, Луганській, Запорізькій, Херсонській та Київській областях, які зазнали найбільше руйнувань. Руйнування дамби Каховської ГЕС та гідроелектростанції в червні 2023 р. призвело до значних негативних наслідків для довкілля та сільського господарства, а також загострило проблеми, з якими вже зіткнулися люди, намагаючись забезпечити доступ до житла, води, продуктів харчування та медичних послуг.

З-поміж джерел фінансової підтримки процесів повоєнного відновлення економіки важливе місце посідають грантова підтримка, програми міжнародної технічної допомоги, а також позики на фінансову й гуманітарну допомогу. Також важлива роль відводиться формуванню спеціалізованих фондів як одного з механізмів реалізації ключових пріоритетів і напрямів відбудови економіки України. Тому для забезпечення стабільності та соціально-економічного розвитку в умовах війни та повоєнного відновлення в Україні створено шість державних фондів, а саме: Фонд підтримки малого та середнього бізнесу, Фонд підтримки армії, Фонд відновлення та трансформації економіки, Гуманітарний фонд, Фонд обслуговування та погашення державного боргу, Фонд відновлення майна та зруйнованої інфраструктури [6]. Передбачається, що ці фонди наповнюватимуться завдяки благодійним внескам, кошти будуть використані на відродження стабільності української економіки, зокрема в частині підтримки української армії та надання гуманітарної допомоги постраждалим, відбудови знищеної інфраструктури та трансформації економіки, відновлення роботи малого та середнього бізнесу, а також обслуговування міжнародних фінансових зобов'язань України. З огляду на цільову спрямованість і спеціалізацію в напрямі використання коштів в основу функціонування більшої частини цих фондів належить покласти ESG-підходи, що, на нашу думку,

приверне більшу увагу до питань відновлення української економіки з боку міжнародних партнерів, інвесторів, громадських організацій, представників бізнесу та громадян.

Чимало потенційних міжнародних інвесторів зацікавлені низкою проєктів з повоєнної відбудови в Україні та прагнуть надійних партнерських стосунків з боку забудовників, проєктних і конструкторських бюро, виробників будівельних матеріалів тощо. У цій сфері важливо побудувати екосистему партнерів зі сталими та прозорими процесами закупівель і корпоративного управління, з дотримання екологічних норм та обмежень і чіткими механізмами контролю якості за стандартами розвинутих країн.

Реалізація проєктів повоєнної забудови інфраструктури має відбуватися здебільшого за участю національних виробників – це буде стимулювати український ринок послуг і товарів, забезпечить відновлення виробництва, додаткові робочі місця та суттєво вплине на відновлення економіки загалом. Водночас міжнародні компанії здійснюватимуть пошук місцевих партнерів в Україні, які мають досвід і розуміння місцевого контексту. А українські компанії повинні розуміти важливість інтеграції у свою діяльність ESG-принципів. Це дасть змогу отримати доступ до коштів приватних інвесторів, тому й важливо, щоб проєкти були добре підготовлені та детально обґрунтовані з позицій зазначених підходів. Адже приватні інвестори перш за все орієнтовані на потенціал довгострокового повернення інвестицій, часовий горизонт яких становить 20-30 років, причому проєкти мають бути успішними та результативними, з довгостроковими перевагами, а інвестори повинні чітко розуміти розподіл ризику та можливостей. Головним фактором для національних компаній буде переконати інвесторів у тому, що потенційні ESG-ризики будуть виявлені та пом'якшені.

Тому для оцінювання фінансової ефективності проєктів, супроводження угод з інвестування, створення стратегій інвестування тощо українській владі та компаніям доцільно залучати професійних міжнародних і національних консультантів, здатних кваліфіковано забезпечити інтеграцію ESG-підходів у процеси розвитку бізнесу та повоєнної відбудови національної економіки.

Варто зауважити, що впродовж останніх років фінансові ресурси інвестиційних фондів і міжнародних інвесторів мають тенденцію до формування та розміщення з огляду на ESG-пріоритети. Зокрема, привабливими напрямками для інвестування в період повоєнного відновлення можуть стати агробізнес, будівництво житла, розвиток транспортної інфраструктури, дослідження та розроблення екологічно чистих джерел енергії, «декарбонізація» та розвиток біоенергетики та багато інших.

Через недостатність внутрішніх фінансових ресурсів на відбудову економіки України важливого значення набувають механізми грантової підтримки, сформовані для фінансування різних аспектів і напрямів у межах ESG-активності. Саме це джерело дає змогу залучити кошти на досягнення цілей сталого розвитку в межах конкретних секторів і видів економічної діяльності. Виокремлюють такі моделі

СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНІ ПРОБЛЕМИ СУЧАСНОГО ПЕРІОДУ УКРАЇНИ

грантового фінансування: грантове фінансування за посередництва інших організацій та управління грантовими ресурсами за допомогою внутрішнього грантового фонду [7, с. 65-66].

Ще одним джерелом фінансового забезпечення процесів ESG-активності, яке набуло широкого застосування за кордоном та починає набувати популярності в Україні, є ресурси краудфандингових платформ. Вони можуть бути спрямовані на фінансове забезпечення конкретних локальних проєктів, що реалізуються на базі застосування ESG-підходів, зокрема на такі цілі: виробництво відновлюваної та «зеленої» енергії, екологічно чистих

продуктів і послуг (платформи екологічного краудфандингу); інвестиції в освіту, охорону здоров'я та інші напрями, в яких поєднується досягнення фінансового та соціального ефекту (платформи соціального інвестування); проєкти, які поєднують зазначені вище екологічний та соціальний напрями (платформи імпаکت-інвестування).

Узагальнення та аналіз вітчизняної практики імплементації ESG-підходів у процеси фінансування проєктів, пов'язаних з відбудовою національної економіки, та проєктів із забезпечення сталого розвитку стримується низкою проблем (табл. 1).

Таблиця 1

Ключові проблеми у сфері фінансування інвестицій в Україні на базі ESG-підходів

Напрямок проблематики	Ключові проблеми
Економічний напрям	Недостатня інтегрованість української фінансової системи в міжнародну Обмежений доступ до капіталу та інвестиційних можливостей для компаній, які не відповідають критеріям ESG Висока економічна та політична нестабільність, продовження війни в Україні, що зумовлює появу додаткових ризиків і невизначеність для вітчизняних компаній, а також проблеми в пошуку фінансування для продовження чи відновлення діяльності
Організаційний напрям	Відсутність у політичних і бізнес-колах належного розуміння важливості цілей і принципів сталого розвитку економіки країни; як наслідок – відсутність національної стратегії сталого розвитку та напрацьованих механізмів інтеграції ESG-критеріїв у фінансування процесів повоєнної відбудови економіки України Слабке розуміння необхідності впровадження механізмів корпоративної соціальної відповідальності та ESG-критеріїв у бізнес-колах Неврахування екологічних і соціальних ризиків більшістю вітчизняних банків і небанківських фінансових установ; як наслідок – превалювання фінансової складової в мотивах до здійснення ними інвестування Брак дієвих мотиваційних механізмів до просування інвестицій у сталий розвиток і фінансування повоєнної відбудови економіки на державному, регіональному та місцевому рівнях
Нормативно-правовий напрям	Неузгодженість законодавчої бази у сфері екологічної, соціальної політики, механізмів корпоративного управління та корпоративної соціальної відповідальності Відсутність нормативних документів із становлення принципів і рамок функціонування, регулювання та стимулювання процесів інвестування в сталий розвиток і повоєнну відбудову економіки країни Відсутність єдиних підходів і стандартів до побудови та функціонування системи ESG-звітності
Інформаційний напрям	Низька якість підготовки фінансової інформації та неврахуванням ESG-критеріїв і нефінансових показників, які характеризують діяльність компанії Брак ґрунтовних наукових розробок у сфері інтеграції ESG-критеріїв у механізми фінансування повоєнного відновлення економіки України Слабка обізнаність і недостатнє розуміння проблематики ESG вітчизняними інвесторами та потенційними компаніями-реципієнтами інвестицій Недостатнє висвітлення в масмедіа інформації про проблематику ESG та наявні напрацювання в напрямі її вирішення
Інфраструктурний напрям	Відсутність розвинутих інфраструктурних елементів, пов'язаних з інвестиціями в сталий розвиток (рейтингові агентства, аналітичні бюро, біржові регламенти та індекси, інформаційні системи) Відсутність належної інформаційної інфраструктури у сфері ESG, досвіду та стимулів у зборі, підготовці та висвітленні подібної інформації
Кадровий напрям	Брак досвіду з питань ESG-фінансування у фахівців, зайнятих в інвестиційному бізнесі

Джерело: побудовано на основі [1; 4; 7-10].

Вирішення зазначеного комплексу проблем знаходиться в площині таких напрямів:

1. Створення дієвої законодавчої та нормативно-правової бази у сфері екологічної та соціальної політики, механізмів корпоративного управління та корпоративної соціальної відповідальності, фінансування ESG-проєктів, адаптація міжнародних ESG-стандартів на національному рівні, розроблення ESG-національних стандартів і норм.

2. Розроблення чітких сценаріїв повоєнної відбудови національної економіки, які реалізуються згідно з напрямами реформ, фінансової підтримки суспільства та відновлення приватного бізнесу, а

також урахуваючи екологічний напрям, фактори соціальної відповідальності та управлінські практики.

3. Зміцнення потенціалу фінансування проєктів повоєнної відбудови економіки в напрямі інтеграції ESG-підходів в інвестиційні інструменти та проєкти розвитку, діяльність компанії, банків і небанківських фінансово-кредитних установ.

4. Розроблення єдиних підходів і стандартів до побудови та функціонування системи ESG-звітності.

5. Запровадження чітких механізмів моніторингу та звітності для забезпечення прозорого й цільового використання коштів на реалізацію цілей повоєнної відбудови, сталого розвитку національної

економіки, мінімізації ризиків корупції та неефективного розподілу ресурсів.

6. Залучення приватного сектору та міжнародних інвесторів до процесу відновлення економіки України та фінансування пріоритетних проєктів зі сталого розвитку завдяки формуванню сприятливого інвестиційного клімату, забезпеченню правової та економічної стабільності, а також створенню привабливих умов і мотиваційних механізмів для інвестування в ESG-проєкти (зокрема таких як податкові пільги та державні гарантії).

7. Розроблення і реалізація довгострокових цільових програм і проєктів з відновлення та розвитку провідних секторів економіки, таких як інфраструктура, енергетика, сільське господарство та IT-сектор, а також у сфері охорони довкілля.

8. Формування цільових програмних документів, спрямованих на розвиток людського капіталу, зокрема освіти та професійну підготовку, які готують фахівців до сучасних вимог ринку праці та сприяють створенню нових робочих місць. Це передбачає пошук механізмів інвестування у створення сучасних освітніх програм, спрямованих на розвиток навичок у сферах, що мають вирішальне значення для відновлення економіки (таких як цифрові технології, інженерія, відповідальне інвестування, екологія та підприємництво). Важливо також сприяти навчанню впродовж життя, аби працівники могли адаптуватися до змін на ринку праці та забезпечити свою конкурентоспроможність.

9. Залучення органами влади та компаніями професійних міжнародних і національних консультантів для забезпечення інтеграції ESG-підходів у процеси розвитку бізнесу та повоєнної відбудови національної економіки. До кола їхніх професійних обов'язків мають входити: оцінювання фінансової ефективності проєктів, супроводження угод з інвестування, створення стратегій інвестування; аналіз очікувань інвесторів щодо управління ESG-питаннями; формування релевантного переліку ESG-рейтингів для участі; діагностика поточного рівня розвитку практик управління ESG-питаннями; розроблення ESG-стратегії; розроблення та сприяння в реалізації механізмів розвитку практик управління ESG-питаннями та підвищення позицій у ESG-рейтингах та індексах; допомога в заповненні та покращенні наповнення анкет ESG-аналітик.

10. Проведення організаційних заходів з підвищення рівня фінансової обізнаності економічних суб'єктів з питань запровадження ESG-підходів у процеси сталого фінансування в Україні (проведення конференцій, семінарів та інших заходів з висвітлення головних положень цієї проблематики, висвітлення в засобах масової інформації та офіційних публікаціях відомостей про розвиток сталого фінансування в Україні та успішні кейси інтеграції ESG-підходів у діяльність окремих компаній).

11. Розроблення та впровадження методичних підходів до прийняття управлінських рішень щодо фінансування проєктів і програм, зорієнтованих на активізацію ESG-активності, критеріїв оцінювання та відбору проєктів для фінансування, урахуваючи їхню роль у сталому розвитку, а також вимог до управління екологічними та соціальними ризиками на рівні окремих компаній та фінансово-кредитних установ.

Урахування екологічних, управлінських і соціальних чинників під час фінансування проєктів з повоєнної відбудови економіки України, на нашу думку, матиме лише позитивні наслідки для українського суспільства, які є очевидними та проявлятимуться в такому: сприяння збереженню довкілля; відновлення соціальної інфраструктури, поліпшення доступу громадян до соціальних послуг, фінансування пріоритетних сфер соціальної сфери та підвищення якості життя населення; поліпшення прозорості та поширення практик корпоративної соціальної відповідальності в діяльності суб'єктів бізнесу; зростання конкурентоспроможності та привабливості компаній і секторів економіки для вітчизняних та іноземних інвесторів, клієнтів і партнерів з огляду на відповідність їхньої діяльності ESG-стандартам і вимогам щодо безпеки інвестицій; сприяння розвитку нових підходів та інноваційних проєктів, що базуються на аспектах сталого розвитку, впровадженні ESG-стратегій, а також нових технологій і рішень; спрямованість на підвищення продуктивності праці та зниження витрат; зростання вартості капіталу та популяризація бренду компаній, які проявляють відповідальність в екологічних, соціальних та управлінських аспектах.

Висновки. В умовах сьогодення у всьому світі спостерігається зростання інтересу до фінансування ESG-активності як важливої умови досягнення цілей сталого розвитку. Поширення подібної практики в Україні матиме важливе значення в контексті повоєнної відбудови національної економіки, особливо в частині зростання показників вартості та конкурентоспроможності вітчизняних компаній, сприяння захисту довкілля, соціальному розвитку та покращенню управлінських процесів. Саме тому під час планування процесів повоєнного відновлення економіки нашої країни ESG-підходи повинні бути визначальними, якщо йдеться про фінансування проєктів зі сталого розвитку та повсякденну діяльність компаній і фінансово-кредитних установ.

Це потребує поєднання можливостей фінансування ESG-проєктів на різних рівнях економічних відносин, урахуваючи вітчизняний і міжнародний досвід, розроблення ефективних механізмів для зростання інвестиційної привабливості пріоритетних напрямів і видів економічної діяльності, розвитку нових інструментів фінансування, урахуваючи специфіку екологічних, соціальних та управлінських аспектів, забезпечення гарантій прозорого управління інвестиціями. Щоб акумулювати ресурси для досягнення цілей сталого розвитку та повоєнної відбудови України потрібно вдаватися до поєднання різних джерел – державного та приватного фінансування, коштів міжнародних інвесторів, грантової та краудфандингової підтримки, а також формувати й розвивати систему спеціалізованих фондів, в основу функціонування яких належить покласти ESG-підходи.

Отже, інтеграція ESG-підходів на всіх рівнях управління економічними відносинами, а особливо у фінансуванні процесів повоєнної відбудови економіки України, є важливою та беззаперечною умовою її подальшого розвитку та поступового утвердження стійких позицій нашої країни на світовій арені. Усе це актуалізує значущість зазначених підходів у контексті

розбудови нашої держави в майбутньому та окреслює перспективи подальших досліджень.

Список використаних джерел

1. Ганусич В. Аналіз ESG-рейтингу компанії. *Acta Academiae Beregsasiensis. Economics*. 2022. № 2. С. 257-265. DOI: <https://doi.org/10.58423/2786-6742/2022-2-257-265>

2. Kauffman C., Robinson M. ESG Invest with Caution. *The James Madison Institute*: Website. 31.10.2022. URL: <https://jamesmadison.org/esgs-invest-with-caution>

3. Global Outlook on Financing for Sustainable Development 2021: A New Way to Invest for People and Planet. *OECD iLibrary*: Website. 2021. URL: <https://www.oecd-ilibrary.org/sites/6ea613f4-en/index.html?itemId=/content/component/6ea613f4-en>

4. Пластун О. Л., Філатова Г. П., Пуговкіна Ю. А. Інформаційна прозорість у сегменті відповідального інвестування. *Економіка та право*. 2023. № 2. С. 52-59. DOI: <https://doi.org/10.15407/econlaw.2023.02.052>

5. Оновлена оцінка потреб України на відновлення та відбудову. *Світовий банк*: сайт. 15.02.2024. URL: <https://www.worldbank.org/uk/news/press-release/2024/02/15/updated-ukraine-recovery-and-reconstruction-needs-assessment-released>

6. Фонди відновлення України. *Урядовий портал*: сайт. 2022. URL: <https://www.kmu.gov.ua/gromadskosti/fondi-vidnovlennya-ukrayini>

7. Дыба М. І., Гернего Ю. О., Шкода Т. Н. Потенціал фінансування відбудови економіки України з урахуванням критеріїв ESG. *Фінанси України*. 2022. № 7. С. 57-69. DOI: <https://doi.org/10.33763/finukr2022.07.057>

8. Кривомаз Т. І., Чалий І. Г., Гамоцький Р. О., Ільченко І. С., Циба А. М. Критерії ESG у зеленій відбудові України. *Екологічна безпека та природокористування*: зб. наук. пр. 2023. Вип. 4(48). С. 5-20. DOI: <https://doi.org/10.32347/2411-4049.2023.4.5-20>

9. Макаренко І. О. Інкорпорація ESG-критеріїв у діяльність компаній у контексті їх інвестиційного скринінгу. *Економіка, управління та адміністрування*. 2023. № 2(104). С. 86-93. DOI: [https://doi.org/10.26642/jen-2023-2\(104\)-86-93](https://doi.org/10.26642/jen-2023-2(104)-86-93)

10. Леус Д. В. Врахування ESG-критеріїв при здійсненні портфельного інвестування у сталий розвиток. *Інвестиції: практика та досвід*. 2014. № 2. С. 72-75.

References

1. Hanusych, V. (2022). Analiz ESG-reytnyh u kompaniyi [Analysis of the company's ESG rating]. *Acta Academiae Beregsasiensis. Economics*, 2, 257-265. DOI: <https://doi.org/10.58423/2786-6742/2022-2-257-265> [in Ukrainian].

2. Kauffman, C., & Robinson, M. (2022, Oct 31). ESG Invest with Caution. *The James Madison Institute*:

Website. Retrieved from <https://jamesmadison.org/esgs-invest-with-caution>

3. Global Outlook on Financing for Sustainable Development: A New Way to Invest for People and Planet (2021). *OECD iLibrary*: Website. Retrieved from <https://www.oecd-ilibrary.org/sites/6ea613f4-en/index.html?itemId=/content/component/6ea613f4-en>

4. Plastun, O. L., Filatova, H. P. & Puhovkina, Yu. A. (2023). Informatsiyna prozorist' u sehmenti vidpovidal'noho investuvannya [Information transparency and responsible investment]. *Ekonomika ta pravo – Economics and law*, 2, 52-59. DOI: <https://doi.org/10.15407/econlaw.2023.02.052> [in Ukrainian].

5. Onovlena otsinka potreb Ukrayiny na vidnovlennya ta vidbudovu [Updated assessment of Ukraine's recovery and reconstruction needs] (2024, Feb 15). *World Bank*: Website. Retrieved from <https://www.worldbank.org/uk/news/press-release/2024/02/15/updated-ukraine-recovery-and-reconstruction-needs-assessment-released> [in Ukrainian].

6. Fondy vidnovlennya Ukrayiny [Funds for the recovery of Ukraine] (2022). *Government portal*: Website. Retrieved from <https://www.kmu.gov.ua/gromadskosti/fondi-vidnovlennya-ukrayini> [in Ukrainian].

7. Dyba, M. I., Herneho, Yu. O., Shkoda, T. N. (2022). Potentsial finansuvannya vidbudovy ekonomiky Ukrayiny z urakhuvannyam kryteriyiv ESG [The potential of financing the reconstruction of the Ukrainian economy taking into account ESG criteria]. *Finansy Ukrayiny – Finances of Ukraine*, 7, 57-69. DOI: <https://doi.org/10.33763/finukr2022.07.057> [in Ukrainian].

8. Kryvomaz, T. I., Chalyy, I. H., Hamotskyyy, R. O., Ilchenko, I. S., & Tsyba, A. M. (2023). Kryteriyi ESG u zeleniy vidbudovi Ukrayiny [ESG criteria in the green rebuilding of Ukraine]. In *Ekolohichna bezpeka ta pryrodokorystuvannya [Environmental safety and nature management]*, 4(48), 5-20. [in Ukrainian]. DOI: <https://doi.org/10.32347/2411-4049.2023.4.5-20>

9. Makarenko, I. O. (2023). Inkorporatsiya ESG-kryteriyiv u diyal'nist' kompaniy u konteksti yikh investytsiynoho skryninhu [Incorporation of ESG criteria in the activities of companies in the context of their investment screening]. *Ekonomika, upravlinnya ta administruvannya – Economy, management and administration*, 2(104), 86-93. DOI: [https://doi.org/10.26642/jen-2023-2\(104\)-86-93](https://doi.org/10.26642/jen-2023-2(104)-86-93) [in Ukrainian].

10. Leus, D. V. (2014). Vrakhuвання ESG-kryteriyiv pry zdiysnenni portfel'noho investuvannya u stalyy rozvytok [Esg-criteria consideration for portfolio investments in sustainable development]. *Investytsiyi: praktyka ta dosvid – Investments: practice and experience*, 2, 72-75. [in Ukrainian].

Надійшло 21.02.2024 р.